

Полякова І. О.

кандидатка педагогічних наук, доцент кафедри естрадно-вокального мистецтва Вищого навчального закладу «Університет Короля Данила» (м. Івано-Франківськ)

ЛІРИЧНА ТЕМАТИКА ЯК ПРОВІДНИЙ НАПРЯМОК У ЕСТРАДНО-ВОКАЛЬНІЙ ТВОРЧОСТІ КОМПОЗИТОРА-ВИКОНАВЦЯ ТАРАСА ПЕТРИНЕНКА

Сучасне вокальне естрадне мистецтво є складним конгломератом жанрів, напрямів та стилів, які передусім зумовлені змістовим компонентом, і відзначається прагненням їх авторів до максимальної доступності, запам'ятовуваності мелодій, простоті їх музичної мови. Таким у США був джаз, у Франції – шансон, а в Україні – лірична естрадна пісня, яка зачаровує своєю мелодійністю, ніжністю, наповнює душу бурхливими емоціями і користується найбільшою популярністю у слухачів. Розвиток української естради другої половини ХХ століття знайшов своє відображення в наукових розвідках М. Барановської, О. Грачової, Ю. Дрابعук, М. Мозгового, О. Сапожник та ін. Проблеми становлення і тенденцій в розвитку української естрадної пісні в своїх дослідженнях розглядають Л. Корній, М. Мозговий, Т. Самая та ін. Особливостям пісенної лірики присвячені роботи О. Веселовського, Т. Григорьєвої, Г. Гуковського, П. Єфімової, Н. Копистянської, О. Кострюкової, Є. Нагибіної, Б. Томашевського та ін. Українську естрадно-пісенну творчість та виконавство досліджували В. Кузик, Я. Левчук, В. Марищак, М. Мозговой, В. Тормахова, О. Шевченко та ін. Але, нажаль, саме українська естрада поки що не осмислена як цілісний феномен, частково забута, мало популяризується в інформаційному просторі.

Цікавим аспектом даної проблематики є дослідження впливу ліричного тематично-образного змісту естрадних вокальних творів на стилістику в контексті композиторського мислення, аналізу й осмислення феномену авторства, а також визначення особливостей інтерпретації власних ліричних естрадно-вокальних творів, де співак і композитор виступає в єдиній ролі, що досі не

стало предметом окремого наукового дослідження.

Мета: визначити специфіку інтерпретації української ліричної естрадної пісні в творчості відомого українського композитора-виконавця другої половини ХХ–початку ХХІ ст. Тараса Петриненка.

Тарас Гаринальдович Петриненко – український співак, композитор, поет, лауреат Шевченківської премії, народний артист України, «жива легенда» української естради.

На його музиці вирросло вже не одне покоління українців, а його пісні набули слави народних хітів. Автор пісні «Україно», що перетворилася на своєрідний неофіційний гімн нашої держави, а музичний альбом «Господи, помилуй нас» у 1993 році визнали найкращим в Україні. Назавжди увійшли у золотий фонд української музики такі його композиції, як «Зорепадом летять роки», «Ще, може, нашими серцями розпалим тисячі сердець», «Боже, Україну збережи» та ін.

Свою кар'єру Т. Петриненко почав ще в далекому 1969 році, перебуваючи у складі гурту «Еней», учасниками якого були учні спеціальної музичної школи ім. Лисенка. Пізніше створив гурт «Дзвони», в якому зазвучала лірика Петриненка. Невдовзі об'єднавши його з «Енеєм», народився ВІА «Візерунки шляхів», в якому були поєднані лірика композитора, фоль-рок та патріотика членів спілки композиторів. В наступні роки Т. Петриненко співпрацював з багатьма ансамблями: «Мрісю». «Чарівні гітари», «Червоні маки», «Кобза». Влітку 1997 року на «Таврійських іграх – VI» композитор отримав Всеукраїнську премію в галузі музики та масових видовищ «Золота Жар-птиця» в номінації «Жива легенда». В концертах найчастіше звучала лірична поезія Петриненка в авторському виконанні.

Найвідоміші пісні: «Пісня про пісню», «Господи, помилуй нас», «Любов моя», «Новий рік», «Ми не закінчили розмову» та ін. Народний артист України (1999) є автором трьох сольних альбомів: «**Я професійний раб**» (1898 р., відомі композиції «Чом так довго, моя мамо», «Колискова», «Пісня про пісню», «Народний рух», «Україна» та ін.), «**Господи, помилуй нас**» (1993, відомі композиції

«Не журись», «Романс», «Хай буде все, як є», «До надії», «Червоний вітер», «Назавжди», «Господи, помилуй нас» та ін.), «*Любов моя*» (1997, відомі композиції «Весна і ти», «Любов моя», «Світлячок в долонях», «Я пам'ятатиму тебе» та ін.). Більшість з цих пісень воістину поповнили золотий пісенний фонд країни.

Своєю творчістю він щиро прагне нести в світ тільки енергетику добра. Основний напрямок його вокальної творчості – це лірична пісня у всіх її жанрових різновидах. Показовим є аудіоальбом «Любов моя», що містить філософську і любовну лірику. Великий патріот України Т. Петриненко не займається політикою, але як він сам говорить у своєму інтерв'ю: «Я цікавлюся політикою як патріот держави і нації, як людина, яка не мислить себе поза цими категоріями – не більше, не менше. Але те, що останній альбом ліричний, і складається він виключно з любовної лірики, цілком логічно: я завжди писав пісні про кохання, починаючи зі школи. Просто був час у державі, коли акцент ставився на піснях дещо іншого звучання, хоча я переконаний, що загально- й широковідома пісня «Україна» насправді є глибоколіричною піснею, як і багато тих проблемних пісень, які я писав свого часу» [11]. Початкова назва композиції спершу була «Поки кохаєм» і записувалася редакторкою українського радіо Веронікою Маковій у величезній таємниці і на свою відповідальність була поставлена в ефір. Вперше написана та виконана її автором у 1987 році на Українському радіо в ранковій інформаційно музичній програмі. Співак і композитор зізнається: «Я боявся її записувати, бо знав, що ніхто не візьме. На радіо тоді годі було й потикатися – могли пришити націоналізм. Бо ж тоді любити можна було лише Росію...» [11]. А пізніше в тому ж році вона прозвучала на центральному російському телебаченні в програмі «Утренняя почта». З того часу пісня набула великої популярності. Т. Петриненко згадує; «Якось мені сказали: «Якби ти таку пісню написав в Америці про Америку, міг би вже до кінця віку не працювати, бути забезпеченим на все життя». Але в нашій країні мають гроші ті, хто їх здебільшого краде» [6].

«Але українська патріотична особистість Тараса Петриненка прагне понад усе лише одного – щоб нарешті українська культура,

музика, пісня здобули гідне місце насамперед у своїй державі. Де б Петриненко не бував з концертами, завжди наголошує, закликає, волає про те, що допомогти українцям стати гідними свого славного минулого, багатовікових культурних надбань і традицій можуть самі українці, тобто, кожен з нас, якщо ми об'єднаємося. Недаремно цього бояться наші вороги. Стараються роз'єднати, розшматувати Україну» [3].

Творча харизма Петриненка-пісняра завжди складалася з двох половинок – бунтарської і ліричної. Парадоксальним є те, що Тарас-бунтар і Тарас-лірик – однаково переконливі й щирі. Таким він постав перед численною публікою на сольному концерті в Україні. Т. Петриненко складна людина – людина-борець, передусім проти обставин, за свій Дар Божий. Мільйони людей поважають співака не лише за творчі здібності, а й за принципову громадянську позицію.

Тарас Петриненко відомий своєю активною проукраїнською позицією, яку проявляв під час найбільших протестних акцій у 1989–1991 роках, під час Помаранчевої революції та Революції Гідності.

Його хвилюють і філософські проблеми, зокрема, «хвилює те, в чому не можна знайти гармонії. Протистояння між такими поняттями, як бізнес і мистецтво, прогрес і духовність. Як правило, одне починає нищити друге. І чомусь завжди програє мистецтво і духовність... треба частіше згадувати порожні долоні Олександра Македонського, який заповідав поховати себе з відкритими руками, щоб усі бачили, що найвеличніший із правителів не може взяти нічого Туди із собою. І руки кожного з нас теж будуть порожні, а от що буде з Душею, треба подумати вже сьогодні, і, можливо, вона наповниться щастям» [11].

Тарас Петриненко закликає сучасне покоління слухачів ходити на живі концерти, а не слухати музику в Інтернеті. Треба, як він заявив у своєму інтерв'ю газеті «День»: «повертатися до живого спілкування з виконавцями та й зі світом загалом». В кількох словах співак абсолютно чітко змалював становище сучасної української культури, яку «влада не те, що не підтримує, вона її не помічає»

[11]. Його засмучує те, що вимивається з пісні душа і зміст. «Зараз мало йдеться про Пісню як мистецтво. Совкова хвороба тотально-масового мавпування не відпускає нас. Тарас занепокоєний відсутністю чогось дійсно глобального — музики, невідвладної часовим моментам, скороминучій моді: «Чомусь і Стінг і Елтон Джон завжди в моді. Їм не потрібно обов'язково потрапити в струю...» [11].

Він має потужну харизму, ні з ким незрівнянну манеру виконання. У виступі на сольному концерті «Сад нерозкручених пісень» в Палаці «Україна», формально присвяченому 30-річчю творчої діяльності співака, композитора і музиканта Тарас Петриненко звернувся до публіки з такими словами: «Колись мандрівний філософ Григорій Сковорода запрошував до саду ангельських пісень, а я запрошую Вас у світ моїх нерозкручених пісень». Його іронію зрозуміли дещо пізніше, коли у зал зі сцени полилася чудова музика. Подібної якості пісень не знайдеш у репертуарі більшості наших виконавців. Адже кожна пісня Тараса – це маленька сповідь, що йде від серця до серця. «Поменше було б перешкод між серцями... Я їх ніколи, по суті, не розкручував, – щиро каже Тарас Петриненко. – Деякі мої пісні розкрутили самі себе, жили своїм життям. Наприклад, «Господи, помилуй нас», «Пісня про пісню», «Україно». А зараз тим більше не варто цим займатися, це – нереально. Інші часи, інша музика, інші покоління. Але це все – мої пісні, мої дітки. Хочу нагадати про них» [9].

З сумом композитор розповідає, що зараз пише не часто. Все, що пише, – складає до шухляд. Бо на радіо й телебаченні, куди він звертається зі своїми творами, відповідають – не формат. Тарас Петриненко виконує пісні різних періодів своєї творчості: ранні ліричні («Весна і ти», «Крик душі», «Любов моя» та ін.), та пізніші – високого громадянського звучання («Господи, помилуй нас», «Пісня про пісню», «Україна» та ін.), і навіть саркастичні.

Отже, пісня, зокрема, лірична естрадна – це як явище національної масової культури, важлива складова виховання та психокорегуючого впливу на сучасну людину та духовне її виховання. Тому вона й актуальна як культурологічний феномен. Таким чином, явище естрадної ліричної пісні можна

визначити як специфічний спосіб духовного засвоєння і чуттєвого відображення відповідними засобами художньої творчості художньої картини світу.

Серед композиторів-виконавців старшого покоління (друга половина ХХ ст.), завдяки яким формувалася і розвивалася сучасна українська естрадна лірична пісня, виділяється легендарна постать Т. Г. Петриненка, в творчості якого прослідковуються процеси формування і відображення основних тенденцій в розвитку естрадної ліричної пісні, починаючи від 60-х рр. і до теперішнього часу, що визначило основні її жанрово-стилістичні особливості. Це шлях від громадянської лірики з її яскравим тематизмом («Боже, Україну збережи», «Україно» та ін.) до натхненної лірики з її багатшаровим жанровим симбіозом та використанням виражальних можливостей різноманітних прийомів композиції ліричної естрадної пісні: виразної вокальної мелодичної лінії, використання підголосків, розвиненого у вступах та програшах тематизму, сміливих гармонічних прийомів, оригінальності аранжування та інструментовки, чіткої ритмічної основи та довільного фразування тощо.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В. Пісенна творчість нашого народу. *Голос України. Культура*. 25 січня 2020. URL: <http://www.golos.com.ua/article/326758>
2. Зробити українську пісню трендом. Місія можлива. *Львівський портал*. URL: <https://portal.lviv.ua/news/2019/09/17/zrobytu-ukrayinske-trendom-misiya-mozhlyva>
3. Євтушенко О. Тарас Петриненко – деміург українського космосу. *Галас*. 1997. №7–8. С.16–17.
4. Кузик В. Українська радянська лірична пісня. Київ : Наукова думка, 1980. 110 с.
5. Мозговий М. П. Становлення та тенденції розвитку української естрадної пісні: дис... канд. Мистецтвознавства: спец. 17.00.01 «Теорія і історія культури». Київ, 2007. 175 с
6. Петриненко Т. Я. Свій шлях пройшов, а пісня йде далі URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3286/164/121511/>

7. Рябуха Т. М. Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради: автореф. Дис... канд. Мистецтвознавства: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Харків, 2017. 32 с.
8. Самая Т. В. Вокальне мистецтво естради: український контекст: монографія. Київ : Четверта хвиля, 2019. 150 с. Бібліогр.: С. 136–150.
9. Якімович Я. Світ «не розкручених» пісень Тараса Петриненка. URL: <http://www.victormorozov.com/ukr/viche.html>
10. Яненко О. А. Інтерпретація сучасної української пісні в класі естрадного співу *Наукові записки Центрально-українського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Сер.: Педагогічні науки. Київ, 2019. Вип. 178. С. 231–236.
10. «День», 06 червня 2007. Інтерв'ю з Т. Петриненком.

Пуш О.М.,

*ст. викладач кафедри перекладу та філології,
ЗВО «Університет Короля Данила»,
м. Івано-Франківськ, Україна*

СПОСОБИ КЛАСИФІКАЦІЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

На сьогоднішній день англійська стала не тільки мовою міжнародного спілкування, але й основною мовою у військовій справі. Військовий переклад є окремою лінгвістичною дисципліною. Військовий переклад вимагає високої точності та лаконічності, адже будь яка помилка у перекладі може призвести щонайменше до непорозумінь під час переговорів. Найгірше коли дана помилка може коштувати комусь життя або спричинити серйозні матеріальні втрати. Тому такий переклад вимагає бездоганного володіння іноземною військовою термінологією, а також володіння українською військовою термінологією, адже словник регулярно поповнюється за рахунок впровадження нових видів

